

Směrnice k zamezení plagiátorství

na Vysoké škole polytechnické Jihlava

Článek 1

Účel směrnice a předmět úpravy

Tato směrnice je vydána z důvodu potírání plagiátorství na Vysoké škole polytechnické Jihlava (dále jen VŠPJ) a jejím účelem je poskytnutí účinného nástroje v řešení problémů spojených s vymezením plagiátorství a jeho nejruznějších projevů. Směrnice je určena pro zaměstnance VŠPJ i pro studenty – autory prací bakalářských, ročníkových, seminárních a všech dalších prací, které vznikají v pedagogickém a tvůrčím procesu na VŠPJ.

Článek 2

Vymezení plagiátorství

Výsledkem plagiátorství jakožto činnosti, resp. jednání je plagiát. Podle ČSN ISO 5127 – 2003 je plagiát definován jako „*představení duševního díla jiného autora půjčeného nebo napodobeného v celku nebo z části jako svého vlastního*“.¹ Pokud se tedy student či akademický pracovník za jakýmkoli účelem dopustí toho, že (ať přímo nebo nepřímo) vědomě, nebo z nedbalosti použije duševní dílo (publikované či nepublikované) někoho jiného, aniž by řádně na toto dílo odkázal či ho přesně označil, a vydává ho tak za své vlastní, dopouští se plagiátorství.

Článek 3

Základní charakteristiky plagiátů a plagiátorství

Okruhy a způsoby jednání, které mohou být jednoznačně označeny za plagiátorství:

Především jde o tzv. *úmyslné plagiáty*. Pod tímto označením se rozumí:

- doslovné opsání či zkopírování cizího díla, aniž by bylo řádně označeno, a vydávání ho za vlastní
- převzetí a uveřejnění cizí práce (seminární, ročníkové, bakalářské, diplomové, disertační, habilitační či jiné) a to i té, která ještě nebyla dokončena a jakýmkoli způsobem publikována
- vydávání celku sestaveného z cizích neoznačených děl (kompilát) za vlastní originální dílo

¹ S tímto vymezením plagiátu pracuje i informační materiál MŠMT ČR: HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., VOBORNÍK, M.: *Ochrana autorských práv*, který je dostupný na webové adrese: <http://www.msmt.cz/Files/PDF/MRZVManualautorskepravozverejneno.pdf>

- okopírování grafických či jiných součástí textu bez řádného odkazu na jejich zdroj, totéž platí nejen pro celek textu či jeho části, ale také pro název, strukturu, obsah, stylistické členění atd.
- úmyslné neuvedení využitých zdrojů informací a dat
- nákup či stažení volně dostupné práce a její vydávání za vlastní dílo

Kromě úmyslně vytvořeného plagiátu lze za plagiátorství pokládat i další způsoby jednání (mnohdy nedbalostního charakteru):

- nedostatečně provedené citování zdrojů, nesprávné či nedostatečné označování citací a odkazování v textu
- nesprávně prováděné sestavování celku práce s využitím doslovných pasáží z cizího textu bez označení a necitování všech zdrojů (nesprávná kompilace) – oproti tomu pokud autor čerpá z cizích zdrojů a sestavuje kompilačně celek díla a řádně označuje a cituje a nové dílo prezentuje jako kompilaci a nikoli za originální dílo, nelze to označit za plagiát, zvláště je-li případně zadání práce takové, že kompilát připouští či dokonce vyžaduje
- pouhé „kosmetické“ úpravy převzatého textu (změny slovosledu, pozměněná slova, vsunutí několika dalších slov apod.) bez uvedení doslovné citace (nesprávná parafráze) – oproti tomu pokud autor převezme cizí myšlenku jen v jejím ideovém jádru, řádně odkáže na její zdroj a formuluje ji nově, vlastním způsobem a neotřelými slovy, tj. skutečně ji parafrázuje, pak se nejedná o plagiát
- nesprávné rozpoznání tzv. „všeobecně známých skutečností a informací“, které nemusí být doslovně citovány – to je například rozpoznání rozdílu mezi obecně známými matematickými formulami (Pythagorova věta) a specializovanými matematickými větami vyskytujícími se jen v některých odborných publikacích; je tedy třeba se dobře orientovat v tom, co je a co není všeobecně známou skutečností, a pokud se jedná o všeobecně známé skutečnosti a obecně rozšířené informace, není třeba je citačně zpracovávat, naopak jedná-li se o specifické poznatky a běžně nepříliš známé informace, je nutné je citačně označit a odkázat na jejich zdroj
- tzv. auto-plagiátorství (self-plagiarism), tj. necitování vlastních starších děl v nové práci
- použití myšlenky, u které si autor nepamatuje její zdroj anebo nemá o tomto zdroji dostatečné záznamy, a vydává ji tedy za vlastní (tzv. kryptomnézie = skrytá paměť)

Článek 4

Plagiátorství jako disciplinární přestupek, resp. trestný čin

Plagiátorství menšího rozsahu a závažnosti, pokud se ho vědomě dopouští student VŠPJ, je třeba v první řadě chápat jako úmyslně provedený disciplinární přestupek, a musí být proto posuzováno v souladu s článkem 3 *Disciplinárního řádu pro studenty VŠPJ*. Pokud tento přestupek nebyl spáchán úmyslně, nicméně jeho skutková podstata byla naplněna, jedná se o přestupek nedbalostní a tedy rovněž o zaviněné plagiátorství.²

² Plagiátorství menšího rozsahu a společenské nebezpečnosti může být posuzováno jako úmyslně spáchaný a nebo nedbalostně zaviněný přestupek podle zákona č. 121/2000 Sb. (autorského zákona) ve znění pozdějších předpisů.

Pokud se plagiátorství dopouští student nebo akademický pracovník ve větší míře a společenské závažnosti, může být jeho jednání posuzováno i jako trestný čin podle ustanovení zákona č. 40/2009 Sb. (*Trestní zákoník*), a to zejména podle § 181 (poškození cizích práv), § 209 (podvod), § 229 (zneužívání vlastnictví) a § 270 (porušování autorských práv a práv k databázím).

Článek 5

Plagiátorství jako porušení tzv. autorského zákona

Autoři prací, v nichž se objeví různé formy plagiátů, a tedy nesou stopy plagiátorství, porušují rovněž ustanovení zákona č. 121/2000 Sb. *o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským v platném znění*.

Článek 6

Plagiátorství jako porušení etických norem

Plagiátorství musí být rovněž posuzováno jako závažné porušení ustanovení *Corpus morum praeceptorum Universitatis Polytechnicae Iglaviensis (Soubor etických zásad Vysoké školy polytechnické Jihlava)*.

Článek 7

Prevence plagiátorství

Plagiátorství, tj. tvorba a využívání plagiátů, lze preventivně zamezovat dodržováním následujících pokynů:

- bude řádně uveden zdroj všech informací, myšlenek, obrázků, grafů, tabulek, schémat atd., které byly do práce převzaty (pokud nejsou součástí náležitě provedené kompilace, či nejsou správnou parafrází anebo nejsou všeobecně známými skutečnostmi)
- citace cizích prací bude provedena velice pečlivě a důkladně
- citačně správně budou označeny i všechny pasáže získané z českých překladů cizojazyčných zdrojů
- citace budou směřovat k původnímu zdroji informací a myšlenek a nikoli k cizímu odkazu na tento zdroj
- citován bude jen ten zdroj, ze kterého bylo čerpáno³

³ To, jakým způsobem uvádět bibliografické citace, upravují normy *ČSN ISO 690 Bibliografické citace a ČSN ISO 690-2 Informace a dokumentace – Bibliografické citace – část 2: Elektronické dokumenty nebo jejich části*. Další podrobnosti lze nalézt ve výkladovém materiálu k uvedeným normám na webové adrese: <http://www.boldis.cz/citace/citace2.pdf>, nebo např. v materiálu BORŮVKOVÁ, J.: *Formální úprava bakalářské práce*, VŠPJ 2009.

Kromě toho je důležitou ochranou proti plagiátorství dodržování některých dalších principů:

- nepřivlastňovat si cizí myšlenky, nápady a názory a nevydávat je za vlastní
- nenabádat jinou osobu k plagiátorství
- neposkytovat svou vlastní práci k případnému plagiátorství⁴
- nevytvářet žádné dílo na zakázku jménem jiného autora

Článek 8

Závěrečná ustanovení

Výkladem této směrnice jsou pověřeni proreктоři VŠPJ, a to prorektor pro studium a prorektor pro tvůrčí činnost.

Kontrolou dodržování této směrnice jsou pověřeni především vedoucí kateder a vedoucí jednotlivých studentských prací vznikajících v pedagogickém procesu na VŠPJ. Ke kontrole lze využívat všechny dostupné technické prostředky a systémy k odhalování plagiátů.

Tato směrnice je platná a účinná dnem podpisu.

V Jihlavě 6. dubna 2011

Ing. Jakub Novotný, Ph.D.
Rektor VŠPJ

Zpracoval M. Hemelík, prorektor VŠPJ pro tvůrčí činnost, za použití následujících materiálů:

Směrnice č. 3/2008 k zamezení plagiátorství na ESF MU Brno ze dne 17. 4. 2008

Definice plagiátu a Právní minimum dostupné na webové adrese: <http://www.infogram.cz/>

HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., VOBORNÍK, M.: *Ochrana autorských práv*, dostupné na webové adrese: <http://www.msmt.cz/Files/PDF/MRZVManualautorskepravozverejneno.pdf>.

⁴ V tomto směru je třeba se zcela uvarovat toho, aby byla jakákoli práce jakožto autorské dílo umístěna na internetových serverech www.seminarky.cz nebo www.primat.cz apod.